

รายงานผลการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๖

โครงการรักษน้ำเพื่อพระแม่ของแผ่นดินลุ่มน้ำสะงา

ดำเนินการโดย

สถานีพัฒนาที่ดินแม่ฮ่องสอน สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๖

กรมพัฒนาที่ดิน

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

โครงการรักษน้ำเพื่อพระแม่ของแผ่นดินลุ่มน้ำสะงา

๑. หลักการและเหตุผล

เนื่องในวโรกาสที่สมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถ ได้เสด็จพระราชดำเนิน เพื่อทอดพระเนตร การดำเนินงานโครงการพัฒนาตามพระราชดำริ และทรงเยี่ยมราษฎรในพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน เมื่อวันที่ ๓ - ๕ มีนาคม ๒๕๔๙ และได้ทอดพระเนตรผลการดำเนินงานของหน่วยงานต่างๆ ได้แก่ ศูนย์ฝึกศึกษาของกระทรวง ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การอนุรักษ์และขยายพันธุ์สัตว์ป่า ของกรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและ พันธุ์พืช การขยายพันธุ์เขียดแล้ว ของกรมประมง การขยายผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาโดยการฝึกอบรม ถ่ายทอดเทคโนโลยี และส่งเสริมการผลิต ด้านการเกษตรบนพื้นที่สูง ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ตลอดจน การเสด็จทรงเยี่ยมราษฎร บ้านเมืองแพม อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน

พลเอกนิพนธ์ ภารณินิตย์ ที่ปรึกษาโครงการพัฒนาตามพระราชดำริ ได้สรุปพระราชเสาวนีย์ของสมเด็จพระ นางเจ้าพระบรมราชินีนาถที่ทรงมีต่อหน่วยงานต่างๆ ในการเสด็จทอดพระเนตร (๑)ศูนย์ฝึกศึกษาของ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เมื่อวันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๔๙ (๒)ทรงเยี่ยมราษฎรบ้านเมืองแพม อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน เมื่อวันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๔๙ และ (๓)ทรงทอดพระเนตรโรงเรียน เกษตรกรรมบนพื้นที่สูงของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ณ ศูนย์ส่งเสริมเกษตรที่สูง จ.แม่ฮ่องสอน บ้านนาป่า แปก เมื่อวันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๔๙ สรุปแนวพระราชเสาวนีย์ ด้านการเกษตรได้ดังนี้

๑. การจัดที่ทำกินและส่งเสริมอาชีพให้ราษฎร มีความจำเป็นควรส่งเสริมให้ราษฎร ได้ปลูกผักเลี้ยง สัตว์ และส่งเสริมให้ปลูกข้าวให้ได้ผลผลิตมากๆ จะได้พอเพียงในการบริโภคภายในครอบครัวเพราะชาวเขาแต่ละ ครอบครัวมีลูกมาก จึงต้องการบริโภคมาก

๒. พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงจัดตั้งหมู่บ้านใกล้หัวหินจะเห็นได้ว่าหมู่บ้านนี้ดินหมด สภาพเพราะใช้สารเคมีมาก รัฐบาลมีการอนุญาตให้ใช้สารเคมีได้ไม่มีข้อห้ามราษฎรก็จะนำมาใช้ในการทำลาย วัชพืช ไม่มีการตายหญ้า ใช้สารเคมีลงดินอย่างเดียว ผลร้ายที่ตามมา คือ ดินหมดสภาพและยิ่งกว่านั้น เมื่อฝนตก จะชะล้างเอาสารเคมีเหล่านั้นลงไปแม่น้ำลำธาร สัตว์น้ำได้รับอันตราย คนใช้น้ำก็เกิดอันตรายอย่างหลีกเลี่ยง ไม่ได้ หากรัฐบาลไม่แก้ไขเรื่องการใช้สารเคมีจะเกิดอันตรายอย่างใหญ่หลวง

๓. การจัดสถานที่ภายในศูนย์สวยงามมาก การจัดตั้งโรงเรียนเกษตรกรรม ในสาขาอาชีพต่าง ๆ มีประโยชน์แก่ราษฎร เพราะได้มาเห็นของจริงและนำไปทำที่บ้าน ควรเน้นให้ราษฎรได้สำนึกในการดูแลรักษาป่า ด้วย เพราะจะเป็นการสร้างแหล่งอาหารให้เกิดในชุมชนในด้านต่างๆ มีสมุนไพรให้รักษา มีพืช สัตว์ ที่เป็นอาหาร สำหรับบริโภคการดำเนินชีวิตก็จะดี ประหยัด และสามารถใช้จ่ายพลังงานที่มีอยู่ในท้องถิ่นได้อีก

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์มีความสำคัญมาก เพราะต้องรับผิดชอบและดูแลเรื่อง อาหารและแหล่งน้ำ ซึ่งหมายถึง รับผิดชอบชีวิตของคนทั้งหลายให้อยู่ดี มีอาหารกินอย่างปลอดภัย ต้องช่วยดูแล รักษาป่า อย่าให้มีการตัดไม้ทำลายป่ามากขึ้นเหมือนในปัจจุบัน เพราะมีการทำลายป่ามากเหลือเกิน ในต่างประเทศโดยเฉพาะในยุโรป อเมริกา เกิดภัยธรรมชาติมาก สาเหตุเกิดจากมีการโค่นป่ามาก แม้แต่ป่า อเมซอนที่สมบูรณ์มากในโลกก็เริ่มถูกทำลายมากแล้ว

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์จึงได้จัดตั้งโครงการ “รักษน้ำเพื่อพระแม่ของแผ่นดิน” ขึ้นเพื่อสนอง พระราชเสาวนีย์ของสมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถที่ทรงห่วงใยทรัพยากรธรรมชาติและประสงค์ที่จะ ให้พสกนิกรที่อาศัยอยู่ในพื้นที่สูงได้ตระหนักถึงความสำคัญของต้นไม้ น้ำ และดิน เป็นผู้สืบทอดเจตนารมณ์ ในการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าไม้ ซึ่งเป็นแหล่งต้นน้ำสามารถดำรงชีพอยู่กับป่าได้อย่างเหมาะสมและยั่งยืน

๒.วัตถุประสงค์

เพื่อสนองพระราชเสาวนีย์ของสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ที่ทรงห่วงใยทรัพยากรธรรมชาติและประสงคที่จะให้พสกนิกรที่อาศัยอยู่บนที่สูงได้ตระหนักถึงความสำคัญของต้นไม้ น้ำ และดิน ซึ่งเป็นแหล่งต้นน้ำ โดยสามารถดำรงชีพอยู่กับป่าได้อย่างเหมาะสมและยั่งยืน จึงกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการดังนี้

๑. เพื่อฟื้นฟูและอนุรักษ์สภาพป่าต้นน้ำลำธาร ให้สามารถเกิดประโยชน์ได้อย่างยั่งยืน

๒. เพื่อพัฒนาชีวิตและความเป็นอยู่ของประชากร ให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างเพียงพอและมีความสุขควบคู่กับสิ่งแวดล้อม

๓. เพื่อสนับสนุนให้ชุมชนมีเครือข่ายการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างเหมาะสม ภายใต้การสนับสนุนของรัฐและองค์กรในท้องถิ่น

๓. เป้าหมาย

ราษฎรในหมู่บ้านบริวารตามโครงการพัฒนาตามพระราชดำริจังหวัดแม่ฮ่องสอน และโครงการรักษาน้ำเพื่อพระแม่ของแผ่นดินได้รับความรู้และบริการด้านการพัฒนาที่ดิน เพื่อการจัดการดินและการใช้ประโยชน์ที่ดินด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรดินและน้ำ และการทำเกษตรปลอดภัย

๔. วิธีการและขั้นตอนการดำเนินงาน

๔.๑ กิจกรรมสาธิตการทำใช้น้ำหมักชีวภาพ จำนวน ๑๕๐ ไร่

พื้นที่ดำเนินงานทั้งหมด พื้นที่โครงการ พื้นที่ขยายผลโครงการ

การทำน้ำหมักชีวภาพและน้ำหมักสมุนไพรป้องกันแมลงศัตรูพืช ที่ทำจากวัสดุเหลือใช้ เศษผัก ผลไม้ และพืชสมุนไพร สนับสนุนเชื้อจุลินทรีย์สารเร่งซุเปอร์ พด. ๒ สารเร่งซุเปอร์ พด. ๗ กากน้ำตาล ถังหมัก และวัสดุหมักที่หาได้ตามท้องถิ่น แนะนำวิธีการผลิตวิธีการใช้ให้ถูกต้องตามหลักวิชาการ เผยแพร่สู่เกษตรกรนำไปใช้ในพื้นที่

พบหน้าเนงานงนทงทงทง พนทททททท

พนทททททท

การทำปุ๋ยหมักสูตรพระราชทาน ผลิตจากวัสดุเหลือใช้ที่หาได้ตามท้องถิ่นในพื้นที่ เช่น ฟางข้าว กากถั่วเหลือง เปลือกข้าวโพด เป็นต้น จากนั้นนำมาหมักร่วมกับปุ๋ยคอกและสารเร่งซุเปอร์ พด.๑ โดยมีการสนับสนุนเชื้อจุลินทรีย์สารเร่งซุเปอร์ พด. ๑ แนะนำวิธีการผลิตและวิธีการใช้ให้ถูกต้องตามหลักวิชาการ เผยแพร่สู่เกษตรกรใกล้เคียงเพื่อนำไปใช้ในพื้นที่แปลงเกษตรกรเพื่อลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิต

๕. สถานที่ดำเนินการ

พื้นที่หมู่บ้านบริวารในโครงการรักษน้ำเพื่อพระแม่ของแผ่นดิน กลุ่มน้ำสะงา

๖. ระยะเวลาดำเนินการ

ตุลาคม ๒๕๖๕ - กันยายน ๒๕๖๖

๗. แผนงานและงบประมาณ

แผนงาน/กิจกรรม		การดำเนินงาน	งบประมาณ (บาท)
----------------	--	--------------	----------------

	หน่วย นับ	แผนการ ดำเนินงาน	ผลการ ปฏิบัติงาน	งบประมาณ ที่ได้รับ	ผลการ เบิกจ่าย งบประมาณ
๑) สาธิตการทำการทำกรใช้น้ำหมักชีวภาพ	ไร่	๑๕๐	๑๕๐	๙,๗๕๐	๙,๗๕๐
๒) สาธิตการทำปุ๋ยหมัก พด.	ไร่	๓๐	๓๐	๑๐๒,๐๐๐	๑๐๒,๐๐๐
รวม		๑๘๐	๑๘๐	๑๑๑,๗๕๐	๑๑๑,๗๕๐

๘. ผลผลิต (output)

เกษตรกรได้รับการถ่ายทอดองค์ความรู้และเข้าใจงานด้านการพัฒนาที่ดิน รวมถึงสามารถผลิตและใช้ปุ๋ยหมักและน้ำหมักชีวภาพได้ถูกต้องตามหลักวิชาการ

๙. ผลลัพธ์ (outcome)

เกษตรกรสามารถนำปุ๋ยหมักและน้ำหมักชีวภาพไปใช้ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการทำการเกษตรในพื้นที่ได้

๑๐. ผลกระทบ (impact)

ลดการใช้สารเคมีและปุ๋ยเคมีลง เป็นการลดต้นทุน และเพิ่มธาตุอาหารให้ดินมีความอุดมสมบูรณ์เพิ่มขึ้น และเพิ่มผลผลิตพืชได้

๑๑. ตัวชี้วัดความสำเร็จ

๑๑.๑ **เชิงปริมาณ** : เกษตรกรที่เข้าร่วมกิจกรรม จำนวน ๓๐ ราย พื้นที่ได้รับการปรับปรุงดิน ๑๘๐ ไร่

๑๑.๒ **เชิงคุณภาพ** : เกษตรกร มีความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ เกี่ยวกับการทำกรใช้น้ำหมักชีวภาพ เพื่อลดต้นทุน ลดค่าใช้จ่าย และลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร ปรับปรุงดินให้มีความอุดมสมบูรณ์ขึ้น

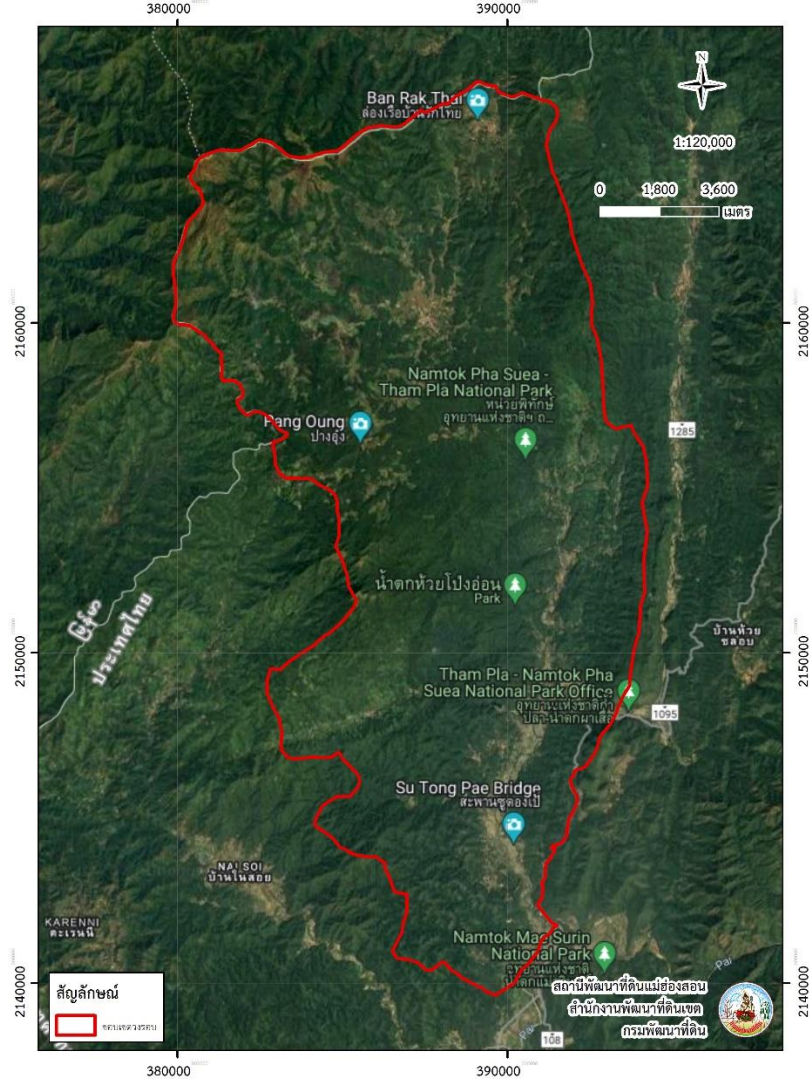
๑๒. ผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

สามารถพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ รวมถึงรายได้ของเกษตรกรให้ดีขึ้น

๑๓. แผนที่แสดงขอบเขตพื้นที่โครงการ

- แสดงจุดพิกัดที่ดำเนินการ ตั้งแต่ปีเริ่มต้น - ปีปัจจุบัน

แผนที่แสดงวงรอบโครงการ "รักษาน้ำเพื่อพระแม่ของแผ่นดิน" ลุ่มน้ำแม่สะงา
ตำบลหมอกจำแป่ อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

๑๕. ปัญหาอุปสรรค

-

๑๖. ผู้รับผิดชอบโครงการ

๑. นายบุญมัน ฉัตรเท	ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสถานีพัฒนาที่ดินแม่ฮ่องสอน
เบอร์โทรศัพท์ ๐-๕๓๖๑-๑๘๕๓	เบอร์โทรสาร ๐-๕๓๖๑-๓๐๑๔
Email: msno๑@ldd.go.th	
๒. นางสาวจันทนา ยะจา	ตำแหน่ง นักวิชาการเกษตรชำนาญการพิเศษ
เบอร์โทรศัพท์ ๐๘๙-๕๕๕-๔๑๕๕	เบอร์โทรสาร ๐-๕๓๖๑-๓๐๑๔
Email: jantanayaja@gmail.com	